

KURJER POZNAŃSKI

KURJER POZNAŃSKI wychodzi — z wyjątkiem niedziel i świąt katolickich — codziennie o 6. wieczorem.

ADRES dla wszelkich przesyłek: Kurjer Poznański, Poznań — Posen.

KONTO CZEKOWE: we Wrocławiu (Breslau D) nr. 5943.

PRZEDPŁATA: w Poznaniu (w ekspedycji) mies. 1.40 kwart. 4.20 m. w Poznaniu w (zaliczeniach) w Poznaniu (z odnośzeniem do domu) 1.70 5.00 na pocztach krajowych niemieckiej 1.57 5.00 na pocztach z odnośzeniem do domu 1.51 5.43 w Niemczech Austro-Węg. pod opaską 2.50 7.50 za granicą pod opaską 3.00 9.00 na pocztę polewaj 2.17 6.60

OGŁOSZENIA: zwykłe za jednolitego wiersza petytowego lub jego miejsce — na stronie siedmiostronowej — 30 łotych. Reklamy za jednolitego wiersza petytowego lub jego miejsce — na stronie ośmiostronowej — 40 łotych.

Telefonu nr. 3524.

Redakcja, administracja i ekspedycja przy ul. św. Marcina nr. 63.

Telefon nr. 3524.

Nr. 240.

Poznań, piątek dnia 18-go października 1918.

Rok XIII.

Poznań, dnia 17. października 1918.

Manifestacja Niemców w W. Ks. Poznańskim

W tutejszej prasie niemieckiej czytamy: Następujący telegram wysłano do kancelarii, odpowiednich sekretarzy stanu i frakcji Parlamentu:

W odezwie domagają się Polacy, powołując się na ofertę pokojową rządu niemieckiego i podając błędnie i nieuzupełnioną notę Wilsona, odłączenia ongiś polskich części kraju od Prus oraz połączenia z państwem polskim, mającym na nowo powstać.

Mi Niemcy w prowincji poznańskiej odwieramy te nieuzasadnione roszczenia, nie znajdujące poparcia w warunkach Wilsona. Więcej niż 800 tys. Niemców mieszka w prowincji poznańskiej; we wszystkich powiatach Niemcy istnieją w wielkiej liczbie; mają tu swą ojczyznę. Posiadają więcej niż połowę ziemi i wartości domów w prowincji. Przeważnie gałęzie przemysłu i większa część handlu są w ich rękach. Niemcy nie są wartości idealne, które stworzyła niemiecka praca, kultura i wiedza. Niemal wszystkie miasta są niemieckimi koloniami, setki lat starymi. Oczekujemy z pewnością, że wstąpi się z stanowczością przeciw wszystkim krokom, zmierzającym do oderwania prowincji poznańskiej od niemieckiej ojczyzny.

Poznań, 15. października 1918.

Następują podpisy:

Niemiecki Związek Centralny zjednoczonych konserwatystów w Prow. Pozn. (Deutscher Zentralverein der vereinigten Konservativen), Klitzing, przewodniczący. Związek Prowinco-nalny narodowych liberalów (Provinzialverband der Nationalliberalen), Ehrenberg, przewodniczący. Organizacja postępowej partii ludowej (Organisation der fortschrittlichen Volkspartei), zarząd: w zast. Placzek, radca sprawiedliwości. Związek ziemian (Bund der Landwirte), Wedemeyer, przewodniczący prowincjonalny, G. Krüger, Budzyń. Związek prowincjonalny Tow. kresów wschodnich (Provinzialverband des Ostmarkenvereins), Bernuth, major pozasłużbowy. Tow. kresów wschodnich w Inowrocławiu, Ertel. Tow. kresów wschodnich w Opalenicy, Nord, dyrektor. Tow. kresów wschodnich w Lesznie, Dr. Thurnert, dyrektor seminaryjny. Związek prowincjonalny niemieckiego związku obrony (Provinzialverband des deutschen Wehrvereins), Galleis. Niemiecki Związek floty, oddział poz. (Deutscher Flottenverein Abtg. Posen), Ausner. Związek wyborczy niemieckich katolików dla prowincji poznańskiej (Wahlverband der deutschen Katholiken für die Prov. Posen), Ausner. Za związek Spółek rolniczych dla prowincji poznańskiej z 512 spółkami, Hüneraski, Art. Za związek niemieckich Spółek w prow. poznańskiej, liczący 336 spółek, Dr. Wegener. Niemiecki Związek gospodarczy (Deutscher Wirtschaftsband), Dr. Ebeling. Miejsce towarzystwo zjednoczonych konserwatystów. Krajowy związek Partii Ojczyźnej. Niezależny Wydział: Heyking, Związek Obywatelski Poznań — Jezyce (Bürgerverein); Ginschel, Ewangelicki Związek dla pielęgnowania sierót na kresach, Vossberg. Prowincjonalny związek dla wewnętrznej misji (Provinzialverein für innere Mission); Balan.

W rozbiór polityczny powyższej odezwy wdawać się nie zamierzamy, gdyż w możności swobodnego wypowiedzenia zdania swego co do tych spraw jesteśmy skrepowani; ograniczamy się dla tego jedynie do kilku uwag natury faktycznej nad twierdzeniami, zawartymi w odezwie, nie dotykając politycznego podłoża przedmiotu tego:

I. twierdzenie: „Więcej niż ośmset tysięcy Niemców mieszka w prowincji poznańskiej”.

Twierdzenie to zgadza się z wynikami ostatecznej statystyki urzędowej (według spisu 1. XII. 1910.), w której w prowincji poznańskiej wliczono Niemców 806 417, ale równocześnie Polaków 1 290 989, czyli o blisko pół miliona więcej, niż Niemców. A pozatem podnieść należy z naciskiem, że w ludność niemiecką wliczono wojsko, osiedlanych z piątki państwowe kolonistów i owe legjony urzędników; przecież samo miasto Poznań wykazuje spośród wszystkich większych miast w państwie niemieckim najwyższy odsetek ludności urzędniczej, a zatem ludności nasłanej z Niemiec, mającej w sposób sztuczny nadwielkono niemieckie miastu naszemu. Podobnie

jak w Poznaniu jest w całym Poznańskim i w ogóle na ziemiach polskich pod panowaniem pruskim; ludność polska, miejscowa, nie ma dostępu do urzędów w stronach rodzinnych, urzędnikami są obcy przybysze z dalekich i najdalszych stron, — i za pomocą tego środka jak w ogóle całego tego sztucznego systemu przeciwpolskiego stwarzano się i stwarza fikcje jakoby ziemie te pod względem narodowym były mieszane. Tymczasem usunąć te sztuczności a okazać się, że Poznańskie nie jest bynajmniej pod względem narodowościowym krajem mieszanym, lecz rdzennie polskim; usunąć z Poznania nasłanych urzędników, a Poznań będzie co do składu ludności bardziej, i to znacznie bardziej polski niż Kraków lub nawet Warszawa, w której jest blisko 40% Żydów.

A teraz jeszcze jedna uwaga: odezwa powyższa podaje liczbę Niemców w Poznańskim według statystyki urzędowej, według której też jest tu blisko pół miliona Polaków więcej, niż Niemców. Tymczasem na statystyce urzędowej, jak wiemy, z różnych powodów polegać nie można. Ze tak jest istotnie, wykazał prof. Romer w wydanym w roku 1917, dziełku swem p. n. „Ilu nas jest?“, gdzie, korygując statystykę urzędową, wykazuje w Poznańskim Niemców 697 tysięcy (a nie przeszło 800 tysięcy) a Polaków milion 403 tysięcy (a nie tylko 1 290 989), czyli że Polaków jest nie blisko pół miliona więcej, niż Niemców, jak chce statystyka urzędowa, lecz 706 tysięcy więcej.

II twierdzenie: „W wszystkich powiatach Niemcy istnieją w wielkiej liczbie”.

„Wielka liczba“ jest pojęcie względne; czy n. p. jest wielką liczbą Niemców w takim powiecie odolanowskim, gdzie Niemców 4 681 a Polaków 31 624, lub w średnim, gdzie Niemców 6 201 a Polaków 42 962, albo kościańskim, gdzie Niemców 5 149 a Polaków 42 141. Powiaty te położone w trzech różnych stronach Poznańskiego; podobnie ma się sprawa narodowościowa w wielu innych, a przytem, co podkreślił już poprzednio, wszędzie tam trzeba brać w rachubę wojsko, kolonistów i urzędników.

III twierdzenie: „Mają tu swą ojczyznę”.

I to pojęcie bardzo względne, — zależne od tego, co przez ojczyznę się rozumie. W każdym razie dla wielu, może dla większości w tym wypadku, jest to „ojczyzna przybrana“, ojczyzna bardzo świeżej daty. Natomiast istotną swą ojczyznę mają tu przedewszystkiem setki tysięcy żołdków naszych, rozrzuconych po całych Niemczech, zwłaszcza po Westfalji i Nadrenji, którzy ziemię rodzinną z powodu systemu przeciwpolskiego opuścić musieli, lecz których marzeniem i celem życiowym „powrócić na ojczyznę łono”.

IV twierdzenie: „Posiadają więcej niż połowę ziemi i wartości domów w prowincji”.

Czy twierdzenie powyższe odpowiada rzeczywistości, trudno na prędce sprawdzić. Ale choćby i tak było, czyż dziwiłby się temu można? Od stu lat pracuje nad tem system pruski konsekwentnie, od owego pamiętnego wypowiedzenia hipotez właścicielom ziemskim, poprzez kolonizację aż do ustaw osadniczej i wywłaszczeniowej.

Co zaś dotyczy domów w prowincji, to tu oświetla stan rzeczy przykład bardzo świeżej daty, o czem pisaliśmy niedawno (Nr. 218.), a mianowicie, że celem zapobieżenia przejścia Hotelu Rzymskiego w Poznaniu w ręce polskie postanowiono za inicjatywą nadburmistrza poznańskiego, Dr. Wilmsa, utworzyć towarzystwo, złożone z narodowo pewnych Niemców, przyczem państwo pruskie miało dostarczyć lwia część kapitału, a mianowicie 200 000 mk., „aby sprawę tę wzmocnić i poprzeć”.

V twierdzenie: „Przeważne gałęzie przemysłu i większa część handlu są w ich rękach”.

Jako komentarz do tego twierdzenia starczyłoby uwagi do twierdzenia poprzedniego. Dodać tu chyba należałoby, iż akcja, podejmowana przy pomocy władz państwowych i z funduszy państwowych, nazywana eufemistycznie „popieraniem lub obroną niemieczyzny”

niewątpliwie wykazała po stu latach systematycznych zabiegów pewne wyniki.

VI twierdzenie: „Niemiecką są wartości idealne, które stworzyła niemiecka praca, kultura i wiedza”.

Co autorzy odezwy mieli w tym względzie na uwadze, trudno domyśleć się. „Kultura“ nazywa się ze strony niemieckiej np. kolonizację albo szkołę, w której dzieci od 6. roku życia uczyć się muszą w języku sobie niezrozumiałym. My mamy nieco odmienne poglądy na szczerze miano kultury.

VII twierdzenie: „Niemal wszystkie miasta są niemieckimi koloniami i setki lat starymi”.

Temu twierdzeniu przyznajemy pełną słusność. Kolonizacja niemiecka po miastach w Polsce sięga XIII stulecia. Przejawiał się w tem wrodzony i tradycyjny duch tolerancji polskiej, dzięki czemu w Polsce osiadali nie tylko Niemcy, ale i inni cudzoziemcy; dzięki temu stała się Polska przylutkiem i bezpiecznym schronieniem dla prześladowanych i uciskanych gdzieindziej. Wielu z nich zrosło się też z Polką tak bardzo i pokochało swą nową ojczyznę tak silnie, iż bez żadnego nacisku i przymusu przyjęli język, obyczaj i kulturę polską, stali się czasem — mimo swych cudzoziemskich nazwisk — najlepszymi Polakami, z których nikt niejednemu zapisał się chlubnie w dziejach narodu.

To są nasze podboje moralne, pokojowe, których nikt z nas zapierać się nie myśli, a raczej szczerzyć się nimi będziemy zawsze, jako zdobyciami naszej kultury, humanitarności i tolerancji.

Na tem kończymy faktyczne nasze sprostowania i rzeczowe wyjaśnienia, jakie nadszły się z powodu zamieszczonej wyżej odezwy.

Likwidacja Austro-Węgiei.

Cztery państwa związkowe. — Państwo ukraińskie z Galicji wschodniej. — Rezygnacja Austrii z Galicji zachodniej.

Z chwilą, gdy przewaga koalicji, kończąc wojnę, uzyskała wpływ decydujący na ukształtowanie nowego porządku międzynarodowego w Europie, z chwilą tą wybiła także ostatnia godzina dla starej budowy państwa austro-węgierskiego. Napróżno usiłowano w Austrii bądź to drogą przymusu bądź też przez rokowania ugodowe, ustępstwa i kompromisy podtrzymać historyczne węzły, łączące w jedną całość państwowy konglomerat złożony z niemieńskimi jak szesnastu narodowości. Prądy odśrodkowe wstrząsnęły z biegiem czasu do coraz większej potęgi i nie było siły, która by rozkładowi starego organizmu państwowego mogła zapobiedz. Najsilniejszy ruch, zmierzający do zburzenia Austrii, szedł niewątpliwie od Czechów, którzy z podziwu godną jednolitością odrzucali konsekwentnie wszelkie wewnętrzne próby kompromisu i zgóry całą swą przyszłość stawili na jedną kartę — na zwycięstwo koalicji. Za Czechami poszli Jugosłowianie, tworząc program samodzielnego państwa południowo-słowiańskiego. Pośród Polaków najdłużej przetrwały koncepcje austro-polskie, polegające na pogodzeniu idei narodowej polskiej z istnieniem Austrii habsburskiej, ale bieg wypadków i te pomysły prześcignął, dając słusność tym obozom, które odrazu wywiesiły sztandar Polski niepodległej i zjednoczonej.

Czynnik rządowe wiedeńskie po bankrutowaniu wszelkich półśrodków biernie pozwoliły toczyć się prądom rozkładu, aż wreszcie, gdy sytuacja wojenna po odpadnięciu Austrii zmusiła państwa centralne do przyjęcia warunków Wilsona, nie pozostała i dla Wiednia inna droga, jak przyznanie narodom prawa samostanowienia o sobie.

Na posiedzeniu Parlamentu wiedeńskiego z dnia 8. października przez ministrów bar. Hussarek zdał w mowie swej, dotyczącej rokowań z Wilsonem, oświadczenie, że narody dojrzałe świata same mają prawo stanowienia o swej przyszłości. Wcztery dni potem cesarz Karol przyjął 23 posłów, reprezentujących wszystkie narody w Austrii, aby bezpośrednio od przedstawicieli ludów usłyszeć, co czynić należy. Wynikiem tych narad jest manifest cesarza, którego urzędowej publikacji oczekiwano naleyż każdej chwili, a którego treść podajemy poniżej według telegramu „Berl. Tageblattu”. Manifest oznacza przebudowę Austrii na związek państw federacyjnych, z równoczesną rezygnacją zupełną z dzielnic polskich Austrii. Zamiast jednak całą Galicję, jak tego wymagałoby prawo historyczne, oddać Polsce, dzieli rząd austriacki Galicję na dwie części, tworząc w Galicji wschodniej związkowe państwo ukraińskie przy Austrii. Ze strony polskiej conajmniej zastrzeżenie trzeba, aby interesy Polaków w całej pełni zostały uwzględnione. Apetyty ukraińców, jak wiadomo, sięgają aż po San. Takiego podziału, któryby i Lwów czysto polski pozostawiał w ręku Ukraińców Polacy nigdy by przyjąć nie mogli.

Obok państwa ukraińsko - austriackiego (którego skłonności muszą iść przede wszystkim ku połączeniu się o niezależną Ukrainę), składałaby się Austrija związkowa z państwa niemiecko - austriackiego, czeskiego, oraz iliryjskiego (słowiańska część Styrii, Istrii i Dalmacji).

Tak wygląda austriacki program federacji, pod koroną Habsburską. Czy jednak i w tej formie Austrija się utrzyma, to wielkie pytanie. Czesi chcą zupełnie niezależnego państwa i składają swoje losy nie w ręce Wiednia, lecz międzynarodowej konferencji pokojowej. Dążą oni zresztą do połączenia się ze Słowakami na Węgrzech, co jest równoznaczne z rozbięciem granic wewnętrznych Austro-Węgiei.

Węgrzy zresztą, chcąc i dla siebie ratować, co się da, ogłaszają zniesienie dotychczasowej wspólności państwowej z Austriją i proklamują jedynie unję personalną z Habsburgami. Łączność organiczna Austro-Węgiei jest tem samym zerwana, a pozostaje tylko słaba nie związkowa w osobie panującego. Austro-Węgrzy kładą się do grobu. Jak będzie wyglądało to, co pozostanie z ich ruin, tego dzisiaj nikt powiedzieć nie może.

Wiedeń, 16. X. Manifestu cesarza Karola o federalizacji Austrii spodziewają się jutro. Dzisiaj wieczorem zawezwani zostali prezesi wszystkich partii do prezesa ministrów bar. Hussarka, aby dowiedzieć się szczegółów o manifeste. W manifeste tym cesarz wypowie zasady federalizacji i równocześnie wezwie narody do przygotowania celem ukonstytuowania się jako państwo federatywne.

Narodom Austrii ma być przyznane prawo, w uznaniu prawa stanowienia o sobie, do ukonstytuowania się jako państwa samodzielnego na ich obszarze osiedlenia. Jednakże w austriackim państwie związkowym, pod berłem Habsburgów, pewne wspólne sprawy pozostać mają wspólne. O Bukowinie nie będzie mowy, ponieważ będzie ona przedmiotem układów z Węgrami. Jak słychać, chwilowo myśli się o ukonstytuowaniu czterech państw, a mianowicie: niemiecko-austriackiego czeskiego, iliryjskiego, obejmującego słowiańskie części Styrii, Istrii i Dalmacji, oraz ukraińskiego państwa związkowego, obejmującego obszar Galicji wschodniej.

Sprawa rumuńska oraz sprawa ewentualnego połączenia Bośni i Hercegowiny z Chorwacją i Słowonią pozostają na razie nie rozwiązane, ponieważ sprawy te w znacznym stopniu poruszają interesy węgierskie. Także nie będzie uregulowania kwestji polskiej w granicach przyszłego państwa związkowego, ponieważ Korona pogodziła się z odpisaniem obszaru polskiego Austrii od stanu posiadania domu Habsburgów-Lothringen.

Rząd wyobraża sobie ukonstytuowanie Zgromadzeń Narodowych w ten sposób, że najpierw przedstawicielstwa poszczególnych narodów w austriackiej Izbie posłów ukonstytuują się o sobie.

Dnia 15. bm. rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., w kwiecie wieku, mój drogi kuzyn i proboszcz sp.

X. Stanisław Szymczak.

Serdeczny towarzysz, gorliwy kapłan, gorący patriota pozostawi trwałą, wdzięczną pamięć.

Eksorta odbędzie się w piątek o godz. 4-tej po poł. do kościoła, a nazajutrz o godz. 10-tej nabożeństwo żałobne.

Nepomucen Sołtysiński, patron.

Czeszewo, pow. wągrowiecki.

n 5195

We wtorek, 15. b. m. wydarła nam śmierć nieublagana członka Rady Nadzorczej s. p.

Księdza Stanisława Szymczaka

Proboszcza z Czeszewa.

n 5197

Aczkolwiek krótki tylko czas dzierzył urząd w Spółce naszej, zdołał zdobyć sobie swą sumiennością i przeczornością ogólne poważanie i szacunek. Tracimy w Zmarłym pracownika niestrudzonego, człowieka, który przejął się obowiązkiem urzędu swego i w którym pokładaliśmy nadzieję, że się stanie filarem Spółki naszej.

**Zarząd i Rada Nadzorcza
Banku Ludowego w Gołańczy.**

We wtorek rano o godz. 4. zmarła w Bogu, opatrzona św. Sakramentami, po krótkiej i ciężkiej chorobie, nasza najdroższa i ukochana córka, siostra, bratowa, szwagierka i ciocia s. p.

Stefanja Durczykiewiczówna

w 26 roku życia.

Eksorta z domu żałoby do kościoła parafialnego w Czempiniu odbędzie się w niedzielę, 20. b. m. o godz. 4^{1/2}, po poł.; pogrzeb nazajutrz o godz. 10. przed poł. O czym donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

rodzice i rodzeństwo.

Czempin, Starszewy, Starogard, Orenburg, Poznań.

z9271

W środę, dnia 16. b. m. o godz. 9. rano rozstała się z tym światem po ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Sakramentami, moja ukochana żona, nasza najdroższa matka s. p.

Prakseda Stachowska

z domu Dohnke

przeżywszy lat 59.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż z dziećmi.

Grodzisk, dnia 16. 10. 1918.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 20. b. m. o godz. 2. po południu.

n 5200

W środę dnia 16. b. m. powołał Pan Bóg do chóru swych aniołków naszego ukochanego synka i bratczyka

Romcia

w 4. wiosnie życia.

W ciężkim smutku pogrążeni

Feliks i Helena Sobieccy z rodzeństwem.

Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu z Zakładu św. Józefa przy ul. Piotra w sobotę o godz. 4. po południu.

Ostrów-Poznań, dnia 17. października 1918.

n 5205

Dnia 14. bm. zasnął w Bogu, opatrzony św. Sakramentami s. p.

Czesław Matuszak

Sodalis Marjanus.

Pogrzeb odbędzie się w piątek, dnia 18. b. m. o godzinie 4. po południu ze Zakładu św. Józefa na stary cmentarz świętomarciński przy ulicy Kolumba.

Duszę Zmarłego polecamy modlitwom Szan. Członków i prosimy o liczny udział pod sztandarem w pogrzebie.

n5198

Sodalicja Młodzieży Kupieckiej.

W pierwszą rocznicę śmierci ukochanej córki i siostry naszej s. p.

Heleny Skołarczak

odprawi się w sobotę, dnia 19. b. m. w kościele Bożego Ciała o godzinie 9. rano

msza św.

za spokój duszy Zmarłej.

O czym donosi strapiona

z9317

rodzina.

FUTRA

damskie	od mk. 395	do 12 000
męskie	550	4 950
Kołnierze i muflki	45	2 700
Serdaki	96	225
Kamiżelki futrzane	110	150
Kalesony futrzane		mk. 149

Kapelusze i czapki futrzane damskie od mk. 27 do 254

Czapki męskie, perskie, brązowe od mk. 75 do 300

Kołnierze futrz. męskie od mk. 2950 do 200

Wybór w tysiącach.

Petersdorff POZNAŃ

Przeróbki
i
poszycia
tutor

Pojedyńcza sprzedaż skórek.

Za liczne wieńce i liczny udział w pogrzebie mego ukochanego syna s. p.

Marjana Radowicza

składa wszystkim Krewnym i Znajomym serdeczne

Bog zapłać!

z9310

Matka z rodziną.

Wystawę obrazów
W ANTYKWARIACIE DZIEŁ SZTUKI
W POZNANIU, UL. SW. MARCINA Nr. 69.
uzupełniono znaczną kolekcją
cennych starych sztychów czarnych i kolorow.

n 5085

Księgarnia Stefana Knasta w Inowrocławiu (Hobensalza) poszuk. zaraz
samodzielnie **książkowej.**
pracującej
Reflektantki winny mieć pewną praktykę poza sobą, bierwszeństwo mają te, które już w księgarniach pracowały.

n 4305

Rodacy!

Proszę kunić moją wielk.

„Pieśń

o Najświętszej Pannie,

(arydzielo) 42 zwrotki. — Cena z

nutami 5 mk., bez nut 4 marki.

Poznań, ul. Butelska 14. IV.

(Büttelstrasse) z1167

Stanisław Kryszczak,

autor.

Politurę na podłogi Ia

poleca a ltr. 2.50 mk.

J. HAPA,

ul. Głogowska 109. z9299

Baczność!

Donosimy uprzejmie, że Towarzystwo nasze,

Solinger Wagen- u. Automobilbau-Gesellschaft m. b. H.

w Solingen, Filia w Poznaniu,

zamyka z dniem

1. listopada swoje udziały

Ktoby miał jeszcze zamiar wstąpić do naszego

Towarzystwa, prosimy zgłosić się do p. W. Ryby w

Oberhausen, Manerstr. 24., który udzieli wszelkich in-

formacji w tej sprawie. n5176

Z uszanowaniem

Dyrekcja Jan Kortylewski.

Półszorki dla wołów

(jarzmo na ozoło i hark)

półszorki do pracy

n1598 poleca

Otto Ibsch, Poznań, Wiktorji 11. Tel. 2675

W poniedziałek, 21. października, o godz. 7 1/2, **„VEREINSHAUS“** przy Bramie Berlińskiej 3. KONCERT ABONAMENTOWY n5198

Ewa Katarzyna Lissmann.

Pieśni Webera, Mozarta, Beethovena, Arenskiego, Czajkowskiego, Griegów, Moussorgskiego.

Bilet na 1, 2, 3, 4 mk i podatek u Simon'a, pl. Wilhelmowski 11.

Przybytek - Wesolej - Muzy

EDEN

Właściciel: J. Kopliński

Na „Białej Sali“ — ponad Kawiarnią francuską wejście z ul. Podgórzej 10. i n.

Wspaniały program październikowy o godz. 7 1/2 — od 16. do 31. — o godz. 7 1/2

Walka Walewska
subretka

Max Ree n 5169
pierwszorzędnym humorysta

Elsa Garell
wysmieniona śpiewaczka operowa

Siostry Duwe
fenomenalny duet taneczny
oraz inne **SILY ARTYSTYCZNE!**

Każdą niedzielę po poł. o 4 1/2, występy wszystkich sił artyst. Przy herbatce — Wstępnym!

TRIO ARTYSTYCZNE.

Grzyby suszone krajane

1 lb. gałunek à mk. 18. — funt

Większe ilości stosunkowo taniej poleca

J. N. LEITGEBER - Poznań
Skład towarów kolonialnych. n5164

TADEUSZ BORNA
LEKARZ-DENTYSTA

mieszka teraz przy n5258

ul. Berlińskiej 9. II. piętro

Przyjmuję od godz. 3-6 1/2. — Tel. 2614.

Teraz Berlińska 10

ANTYKWARIAT

Wystawa obrazów

Sprzedaję: artykułów wszelkiego rodzaju: fortepiany, harmonja, dywany, bilimy, pomosty, obrusy, dekoracje, meble antyki, szafy starożytności, krzesła rzeźbione, salony damskie, pokoje meble, złote lustra, zegary, brzozy, wazy, naczynia blachery ientaryz handlowy, stare srebra, szkatułki kamienne, broń, kolowrotki, porcelana, obrazy malarzy wielkopolskich i krakowskich.

Wymiana: Zamieniam za gotła wszelkie artykuły wartościowe, na inne przedmioty, których w niedzielnym domu zużyć nie można, a na które mam zawsze odbiorców!!

Pośrednictwo: Pośredniczę w sprzedaży wspomnianych a także innych wartościowych przedmiotów, biorąc je w komis na skład mój, obierając kilka set me- trów przestrzeni, zapewnając sprzedaż ich w najkrótszym czasie.

Upraszam o zwiedzenie wystawy bez obowiązku kupna. n5183

K. ANDRZEJEWSKI
Teraz Berlińska 10

Szwajcarskie Bazylejskie

Tow. Zabezpieczeń

na życie, osagi, renty i od wypadków z badaniem lekarskim i bez. Polisy wojenne:

Nowych polis 1916: 31 400 000 Fr.
1917: 48 000 000 „

Blizszych objaśnień udzieli

Dyr. Wiktor Zabłocki
Poznań, Wilhelmowska 1. A. Stabecki, Klecko
Telefon 3905. n 4901 (Kietzko, Kr. Gnesen).

Materiały

bawelniane, wełniane, jedwabne, płócienne itd. będą po ufarbowaniu farbą „WITOLA“ jak nowe.

„WITOLA“ jest prawie zastrzeżone. Do nabycia w każdej lepszej drogerji.

JEDYNY FABRYKANT

Witold Wyszyński

Fabryka farb — Starołęka (Luisenhain)
J. Czepczyński - Hurtownia, Poznań, — (Ad. Asch Söhne).

PRACA

Uczennicy

do składu cukierków z lepszej rodziny poszukuje zaraz n5258

G. Mielczewicz,
ul. Nowa 11-a
skład cukierków.

Poszukuje się zaraz młodzieńca energicznego człowieka

obeznałego z książkowością dobrze poleconego. Złotosenia pod lit. n5180 do ekspedycji tego pisma.

Czeladn. krawieckiego

dzienne do warsztatu przyjmie Fr. Drabentowicz, mistrz krawiecki, ul. Nowa nr. 6. z 825

Do składu piekarskiego potrzebna zaraz n5333

panienka

z porządnej rodz., do eksp. w składzie, również do zastawienia pani w gosp. domow. Dzielow. do pracy est w domu. Pensja podług umowy, całkow. przynal do rodziny. Zgł. przyjm. **Zofja Sobiecka, Kruświce.**

Poszukuje dla mej córki 20 lat, zaraz lub później stosownej

posady

gdzie by się mogła grunt. stroju wyuczyć. Łask. oferty z podan. warunków upraszam do ekspedycji Kurjera Pozn. pod lit. z 9384.

Dzielnicy pomocnik n5177

do mej drogerji potr. zaraz lub później. Zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

C. Nagórski, Starogard
(Pr. Starogard) Westp., Rynek nr. 9.

Asystent leśn.

do pomocy nadleśniczego potrzebny zaraz. Zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

Zarząd leśny w Samostrzelu
(Bez. Bromberg) n5179

Pannę naucz.,

niekoniecznie egzaminow., znająca początki łaciny i francusk. muzyka, poszukuje się o ile możności natychmiast do pomocy i pilnowania szkolnych robot 3 dziec w wieku 12-6., przy głównym torze Berlin - Toraw w Prus. Zach.

Oferty uprasza się z dołączeniem fotografii i petycji do eksped. Kurjera Pozn. pod lit. z 9302

Książkowa

branzy zbożowej, obozn z ameryk. książk., poszuk. od 1. 11. lub późn. osady najch. w Rolniku. Zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

J. St. Koch, Poznań,
ul. Berlińska 26

Służąca n5150

skromna i pracowita, umiejąca gotować i obeznana z wszelką pracą gospodarstwa domowego, może zaraz zgłosić pod adresem:

A. Stabecki, Klecko
(Kietzko, Kr. Gnesen).

Biuro prawnicze

J. K. Jasielskiego w Poznaniu
ulica Wodna nr. 4 I piętro

spisuje skargi, reklamacje co do podatków i wojskowości i odrabia wszelkie sprawy sądowe, :: wojskowe i administracyjne. ::

n5558

TECHNIK BUDOWNICZY

samodzielny i doświadczony, dobry rysownik, pewny w projektowaniu i kosztorysowaniu, potrzebny zaraz lub od 1. stycznia. Zgłoszenia z podaniem pensji i kopji świadectw, których się nie zwraca upr. n5175

A. Janiak, budowniczy, (Pleszew)

ELEW posady.

z branzy zbożowej z jednorożką i kilkamięzną praktyką w Rolniku poszukuje Ewli. przyjmie posadę jako elew w większym majątku ziemskim.

Łask. Zgłoszenia uprasza pod nr. z9257 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Intelig. panienka, która oprócz się wyucz. dentystwa, przyjąłaby o ile możności zaraz

miejsce

w większym zakładzie dentystycznym lub u lekarza - dentysty. Zgł. z warunkami proszę do eksped. Kurj. Pozn. pod z 9308.

Ucznia lub wolontariusza

z lepszym wykształceniem, przyjmie

A. KLAROWICZ Nast
drogerja pod kotwica
plac Piotra n5146

Cieśla dawniej przedsiębiorcy budowlany poszukuje na wsi ewli. z ludźmi. Zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

Kurjera pod lit. z9172.

Poszukuje się od 1. 1. 1919 na majątek ca. 1700 morg, pod ogólną dyspozycją

rzędcy

szawalera, wolnego od wojskowości. Wymagane: lepsze wykształcenie i najmniej 8-letnia praktyka. Uwzględniane będą tylko zgł. z podan. pensji i rekomendacjami. Potrzebny także od Nowego Roku

pisarz gosp.

niezw. masją synowie właścicielscy. Zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

eksp. Kur. Pozn. pod n5124.

Potrzebna zaraz n5191

Gospodyni - kucharka

osoba doskonała w swym zawodzie, poczciwa i pracowita. Konie świadectw i warunki przysłać do

Dom. Panowice,
(Panwitz p. Dürrenfelde),
Kr. Meseritz

Poszukuję panny

z lepszego domu, która pragnie się wyuczyć techniki dentystycznej. Nauka płatna. z9117

J. St. Koch, Poznań,
ul. Berlińska 26

Stroje fortepjanu n5152

ul. Łąkowa 20.
u p. Hadyńskiej.

Z powodu śmierci właściciela jest

skład kolonialny połączony z wyszynkiem

wina i wódki z 4 pokojami i kuchnią przy Wielk. Berlińskiej 23 korzystnie do wydzierżawienia.

Blizszych wiadomości i udzieli:

pani M. Lückowa lub pan Lora w składzie przy ulicy Wielkiej Berlińskiej 23.

Obszerny lokal handlowy n5284

dwupiętrowy do wydzierżawienia przy ul. Stary Rynek 52, nar. Wodnej 1. nacięcia od 1. 4. 19. Blizszych wiadomości udzieli **W. BECKER, Teatra'na 5.**

!!! Kupuję każdą ilość !!!

włosa sztywne n5044

z ogarów końskich, długości 85 — 50 cm. placę 9 — 10 mk. za funt. Fabryka szczotek

Andrzej Szydłowski, Berlin - Schönberg,
Hauptstrasse nr. 23 - 24.

Okolicznościowa sorzedaż !!

Pokój jadalny antyk n5148

ciężko rzeźbiony, używ. leż. grunt. odnow. składający się z 26 części, za mk. 13500

Pokój jadalny rzeźb.

styl zakopiański sieniow. czow. 9000

ski, zupeł. nowy, z 10 ciężk. fotelami, za mk.

3 antyki szafy rzeźb. zintarsjami

5 męskich pokoi bardzo korzystnie poleca

ANTYKWARIAT

K. ANDRZEJEWSKI — teraz — Berlińska 10.

Mój majątek rycerski

ca. 700 morg, z cegielnią polną, pięknymi budynkami i pałacem na Siazku, tuż przy granicy Poznańskiego, sorzedam za 630 000 mk., przy zaliczce najmniej 200 000 mk., znakom. te polowanie na 1300 mg. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod lit. z9122.

Mamy kilka majątków z9263

od 600-3000 morg do odstąpienia. Blizszych warunków udzieli

G. Ritter, ulica Ludwika 8
Poznań, telefon 5404.

Na sprzedaż: wielkopański majątek n5379

ca. 2500 morg, w tem ca. 1500 morg lasu — budynki bardzo dobre — Wspaniały i obszerny dwór w starym parku. Położenie przy dwóch stacjach bardzo dogodnie. Kompletne zssiewy, leż. bez inwentarzu. — Cena 1400000 mk. — znaczniejsza wpłata potrzebna i pozostałych požądany. O łaskawe oferty proszę pod:

Postschliessfach 299 Posen.

Nieruchomość w Gnieźnie n5379

położona w korzystnym miejscu, zabudowana, o mniejszych pomieszczeniach, warsztatach dla kowala, stelmacha i lakiernika, dobrze się procentująca pod korzystnymi warunkami do nabycia od:

Bazaru Gnieźnieńskiego t s o p. w Gnieźnie ulica Warszawska nr. 9.

Małżeństwo z trojgiem dziec poszukuje od 1. 11. 18. pokoju z 3 łózkami i kuchnią. Zgł. do eksp. nin. pisma pod z 9179.

SPRZEDAŻ

FUTRO damskie n5379

na wierzchu czarne z karakulo wych łapek jest korzystnie do nabycia **RYCERSKA** ul. III wejście II. piętro lewo.

Gospodarstwo n5379

blisko miasta, 70 morg ziemi i kil. z niersienionową cegielnią za cenę 150 tys. mk. zaraz na sprzedaż. Zaliczki potrzeba 50 — 60 tys. mk. Blizszych wiadomości udzieli **Kaluzny, Poznań,** ulica Berlińska 4. II. ptr.

FOLWARK n5116

osobno położony

ca. 735 morg pszennej ziemi, bonitacji 3,60 mk. z morgi, przy szosie, 5 km. od dworca i miasta niedaleko Torunia, prawie z pełną inwentarzem i kompletnym inwentarzem, dobrymi budynkami, ale skromnym domem mieszkalnym, przy zał. 150,000 z 500,000 mk. zaraz na sprzedaż. Zgł. przy muje **W. RUTOWSKI, Gniezno,** ul. Mikołajka 4. z9210

W Nakle od 1. 1. 1919.

do wydzierżaw. od dziesiątek lat dobrze zaprowadz., korzystnie w rynku położona

restauracja i skład kolonialny

z kompl. urząd. i dużym zajazd. W mieście przy linii kole owej Bydgoszcz - Berlin znajd. się gimnazjum i wyższa szkoła żeńska. Łask. zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

W Nakle od 1. 1. 1919.

do wydzierżaw. od dziesiątek lat dobrze zaprowadz., korzystnie w rynku położona

restauracja i skład kolonialny

z kompl. urząd. i dużym zajazd. W mieście przy linii kole owej Bydgoszcz - Berlin znajd. się gimnazjum i wyższa szkoła żeńska. Łask. zgł. z podan. pensji i odpisami świadectw przyjmuję

DOM w Jarocinie

z ogrodem i centralnem ogrzew. blisko dworca, obejm. ca. 44 ubikacji, nadający się do wszelkiego przedsiębiorstwa, jest zaraz do sprzedania lub wymienia na folwark. Szkoły wyższe na miejscu. Zgł. do eksp. Kur. Pozn. pod n5108.

meza.

Panowie relig. z dobrym charakterem na pewnym stanow. także wdowcy mogą się zgł. z dołącz. fotogr., która się zwraca do eksp. Kurjera pod lit. z9283. Za dykt. kreję ręczy się honorem.